

**IZVJEŠTAJ O RADU
DRŽAVNE REGULATORNE AGENCIJE ZA
RADIJACIJSKU I NUKLEARNU SIGURNOST
ZA 2015. GODINU**

NAJVAŽNIJE AKTIVNOSTI I STANJE U OBLASTI RADIJACIJSKE I NUKLEARNE SIGURNOSTI

Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost (u daljem tekstu: Agencija) uspostavljena je Zakonom o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ broj 88/07). Funkcije i nadležnosti Agencije propisane su članom 8. Zakona a kao najvažnije mogu se izdvojiti izdavanje dozvola (autorizacija) za obavljanje djelatnosti sa izvorima jonizirajućeg zračenja, obavljanje inspekcijskog nadzora i provođenje inspekcijskih mjera u oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti i donošenje propisa (regulative) iz oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti.

Izvještaj o stanju radijacijske i nuklearne sigurnosti za 2014. godinu usvojen je od strane Predstavničkog doma PS BiH na 14. sjednici održanoj 30.06.2015. godine, kao i od strane Doma naroda PS BiH na 7. sjednici od 15.07.2015. godine.

Izuzimajući navedeni Izvještaj i izradu podzakonskih propisa iz oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti o kojoj će biti riječi u narednom poglavlju, kao najvažnije aktivnosti Agencije izdvajamo:

U Sektoru za autorizaciju Agencije izvršena je obrada:

- 127 izdatih licenci za obavljanje djelatnosti sa izvorima jonizirajućeg zračenja;
- 6 izdatih registracija za obavljanje djelatnosti sa izvorima jonizirajućeg zračenja;
- 70 notifikacija djelatnosti s izvorima jonizirajućeg zračenja;
- 156 odobrenja za promet radioaktivnih izvora i skladištenje izvora;
- 12 rješenje o pristupu informacijama;
- 291 ostalih predmeta i akata iz djelokruga autorizacije djelatnosti sa izvorima jonizirajućeg zračenja.

U inspektoratu Agencije izvršeno je:

- 239 kontrola pravnih lica koja posjeduju izvore jonizirajućeg zračenja i obavljaju djelatnost sa istim;
- 76 izdatih rješenja o otklanjanju nedostataka pravnim licima;
- 7 izdatih zabrana o radu sa izvorima jonizirajućeg zračenja;
- 4 rješenja o o nalaženim mjerama u vanrednim situacijama;
- 2369 ostale aktivnosti iz djelokruga inspektorata (pregledanje izvještaja o monitoringu radnog mjesta i kontroli kvalitete, izvještaja o zdravstvenim pregledima i sl.) djelatnosti sa izvorima jonizirajućeg zračenja.

Ostale aktivnosti Agencije:

Parlamentarna skupština BiH (Predstavnički dom na 11. sjednici od 13.05.2015. godine i Dom naroda na 5. sjednici od 28.05.2015. godine) usvojila je:

- Državni akcioni plan o hitnim slučajevima zaštite stanovništva od jonizirajućeg zračenja u slučaju vanrednog događaja, nuklearnog udesa ili nastanka nuklearne štete.

Od najvažnijih aktivnosti iz stanja u oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti želimo ponovo posebno naglasiti aktivnosti na iznalaženju rješenja za centralno skladište radioaktivnog otpada u BiH.

Trenutno stanje u BiH i dalje je nepromjenjeno tj. u BiH postoji privremeno skladište radioaktivnog otpada u vlasništvu Vlade Federacije BiH koja nije nadležna za skladištenje otpada sa teritorije Republike Srpske. Zavod za javno zdravstvo FBiH koji je dobio ovaj objekat na upravljanje od Vlade FBiH više ne želi da zbrinjava ni izvore nepoznatog vlasnika sa teritorije FBiH. Prema Zajedničkoj konvenciji o sigurnosti zbrinjavanja istrošenog goriva i sigurnosti zbrinjavanja radioaktivnog otpada koja je stupila na snagu 31.10.2012. godine obaveza BiH je da posjeduje Centralno skladište radioaktivnog materijala u koje će se skladištiti radioaktivni otpad nastao na prostoru cijele BiH koji je u najvećem postotku historijski otpad.

U 2015. godini, nažalost, nije još uvijek definisan prostor za centralno skladište radioaktivnih izvora koji se više ne koriste iako je usvojena Strategija radioaktivnog otpada u BiH, pri čemu se u ovoj godini dobilo najviše zahtjeva za njihovo skladištenje i sigurno i bezbjedno zbrinjavanje.

Za kraj ovog dijela stavili bi poseban naglasak na aktivnosti Agencije koje su vršene povodom „Prijedloga Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva“ objavljenog od Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost R Hrvatske a odnose se na lokaciju Trgovske gore uz granicu BiH. Ove aktivnosti uključivale su i izvještavanje ka PS BiH i sprovođenje njihovih zaključaka.

ZAKONODAVNE AKTIVNOSTI

Strategijski plan razvoja Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost u periodu 2015 – 2018 je pripreman u toku 2014. godine, što je nastavljeno i u 2015. godine i usklađen je sa Odlukom o postupku srednjoročnog planiranja, praćenja i izvještavanja u institucijama BiH shodno donesenoj metodologiji.

Agencija je toku 2015. godine, prateći međunarodne konvencije, EU direktive, ICRP 113 i preporuke IAEA, donijela sljedeće podzakonske akte sa pratećim vodičima:

- Pravilnik o upravljanju radioaktivnim otpadom ("Službeni glasnik BiH" broj 68/15)
- Pravilnik o tehničkim servisima za zaštitu od jonizirajućeg zračenja ("Službeni glasnik BiH" broj 68/15)
- Pravilnik o obuci iz zaštite od jonizirajućeg zračenja ("Službeni glasnik BiH" broj 68/15)
- Pravilnik o zdravstvenom nadzoru lica profesionalno izloženih jonizirajućeg zračenju ("Službeni glasnik BiH" broj 68/15)
- Pravilnik o Službi za zaštitu od zračenja i medicinsku fiziku ("Službeni glasnik BiH" broj 86/15)
- Pravilnik o licu odgovornom za zaštitu od zračenja ("Službeni glasnik BiH" broj 86/15)
- Pravilnik o Državnom registru lica izloženih jonizirajućem zračenju ("Službeni glasnik BiH" broj 86/15)
- Pravilnik o zaštiti od zračenja vanjskih radnika ("Službeni glasnik BiH" broj 86/15), i
- Vodič o procedurama radijacijske sigurnosti za tehničke servise
- Vodič za sadržaj obuke iz zaštite od jonizirajućeg zračenja za lica odgovorna za zaštitu od zračenja
- Vodič za korištenje ličnih dozimetara

Agencija je, u 2015. godini, pripremila sljedeće nacрте podzakonskih akata, koji su u završnoj fazi:

- Nacrt Pravilnika o informisanju javnosti u skladu sa direktivom 1989/618/Euratom
- Nacrt Pravilnika o razmjeni informacija u skladu sa odlukom 1987/600/Euratom
- Nacrt Pravilnika o nadzoru i kontroli pošiljki radioaktivnog otpada u skladu sa direktivom 2006/117/Euratom

Agencija je takođe u toku 2015. godine radila na pripremi nacрта izmjena i dopuna sljedećih podzakonskih akata:

- Pravilnik notifikaciji i autorizaciji pravnih lica koje koriste izvore jonizirajućeg zračenja

Takođe, Agencija je pripremila nacrt Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Državnoj regulatornoj agenciji za radijacijsku i nuklearnu sigurnost koji je usklađen sa zakonskom legislativom te dostavljen Vijeću ministara BiH (u daljem tekstu VMBiH) na razmatranje.

ZAKLJUČIVANJE MEĐUNARODNIH UGOVORA

Pripremljen je Nacrt Sporazuma između VMBiH i Vlade Republike Srbije o saradnji u oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti i čeka se njegovo potpisivanje.

MVP BiH je onemogućilo sprovođenje postupka za pristupanje Zajedničkom protokolu o primjeni Bečke konvencije i Pariške konvencije od 21. 9. 1988. godine iz razloga što je članom 4 Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora („Službeni glasnik BiH“ 29/00 i 32/13) propisano da se inicijativa za pokretanje ovog postupka dostavlja VM BiH putem nadležnog ministarstva. Iako smo MVP BiH informisali da smo za pitanja koja se uređuju Protokolom isključivo nadležni mi kao samostalna upravna organizacija u skladu sa Zakonom o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u BiH, ponovo smo dobili isti odgovor. Nakon toga smo pokušali da inicijativu prosljedimo VMBiH putem MVTEO BiH. Međutim, ovo ministarstvo se oglasilo nenadležnim za pitanja koja se uređuju Protokolom.

EUROPSKE INTEGRACIJE, SARADNJA SA MEĐUNARODNOM AGENCIJOM ZA ATOMSKU ENERGIJU (IAEA) I OSTALE RELEVANTNE MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE

Saradnja Agencije sa institucijama Europske unije (u daljem tekstu: EU) se uglavnom odvija kroz transpoziciju Europskih direktiva EURATOM u zakonodavstvo BiH i implementaciju IPA projekta za oblast zaštite od zračenja i nuklearne sigurnosti.

U 2015. godini započeta je implementacija projekata iz ciklusa IPA 2011:

1. Dalje jačanje tehničkih kapaciteta nadležnih organa u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji, Kosovu¹, Crnoj Gori i Srbiji (Further enhancement of the technical capacity of nuclear regulatory bodies in Albania, Bosnia and Herzegovina, the Former Yugoslav Republic of Macedonia, Montenegro and Serbia, as well as Kosovo).

Pored implementacije IPA projekta saradnja Agencije sa institucijama Evropske unije se nastavlja odvijati kroz EURDEP mrežu.

Državni inspektori za radijacijsku i nuklearnu sigurnost su učestvovali na radionicama u organizaciji EU o Odbrani usljed hemijske, biološke, radiološke i nuklearne prijetnje (CBRN) i u 2015. godini.

Prema Zakonu Agencija je državni partner BiH za saradnju sa IAEA u vezi svih pitanja iz oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti.

U svojstvu partnera ispred Bosne i Hercegovine Agencija je predložila, a IAEA odobrila, tri nacionalna projekta za ciklus TC 2014-15 i to:

1. *Providing Radioelement Mapping (BOH/7/003) – Budžet projekta iznosi 215 800 eura*
2. *Strengthening Radiation Protection in Medicine (BOH/9/005) - Budžet projekta iznosi 185 100 eura*
3. *Strengthening Radioactive Waste Management (BOH/9/006) - Budžet projekta iznosi 329 900 eura*

Prva dva projekta sa liste su u potpunosti implementirana, dok je treći projekat koji se odnosi na upravljanje radioaktivnim otpadom traženo produženje za još jednu godinu, jer se zbog problema u određivanju lokacije centralnog skladišta neke od aktivnosti nisu mogle implementirati u potpunosti, kako je to bilo planirano u projektnim zadacima.

Pored navedena 3 državna projekta, institucije iz Bosne i Hercegovine mogu učestvovati u 32 regionalna projekta za koje pokazuju interes, odnosno za koje ispunjavaju uslove za aktivno učestvovanje. S obzirom na limitirane kapacitete za učestvovanje u projektima iz oblasti nuklearne energije i nuklearne sigurnosti, institucije iz BiH su učestvovala u 18 regionalnih projekata.

Jedna od najvažnijih aktivnosti, u okviru saradnje sa IAEA, je svakako posjeta tima eksperata IAEA za radijacijsku sigurnost Bosni i Hercegovini u aprilu 2015. godine. Ovakva vrsta posjeta pripada kategoriji savjetodavnih misija za regulatornu infrastrukturu za radijacijsku sigurnost.

¹ Under UNSCR 1244/1999

Zvaničan izvještaj pripremljen od strane tima IAEA je preko Misije BiH pri UN u Beču, Agencija primila u septembru 2015 godine. U istom je navedeno:

- Važeće pravne dokumente: Politika, Strategija i Zakon o radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti treba dopuniti kako bi u potpunosti bili u skladu sa nedavno objavljenim standardima IAEA;
- Efikasna nezavisnost Agencije i njeni odnosi sa pružiocima tehničkih usluga i sa korisnicima treba da bude uzeta u obzir prilikom izrade i revizije propisa i vodiča, posebno u odnosu na predloženo novo centralno skladišta za radioaktivni otpad i istrošene izvora;
- Agencija treba dodatno osoblje, posebno inspektore, da efikasno izvršavaju svoje zakonske regulatorne funkcije. Takođe, obuka postojećeg osoblja, treba da bude revidirana;
- Iako Agencija ima neke elemente menadžment sistema uspostavljene, obim treba da se proširi, i da se uključe dokumentovane procedure za autorizaciju i inspekcije.

Oprema za Inspektorat Agencije donirana od strane Međunarodne agencije za atomsku energiju u okviru projekta BOH 9004 isporučena je u potpunosti u 2015. godini. Takođe, u 2015. godini su pripremljeni novi projekti za ciklus TC 2016-2017 u vrijednosti oko 800 000 eura.

U saradnji sa GTRI - Global Threat Reduction Initiative su organizovane dvije nacionalne radionice u 2015. godini i to: *Radionica o fizičkoj zaštiti i sigurnosti radioaktivnih izvora* u periodu od 23. – 25. februara 2015. godine i *Trening kurs za inspekciju bezbjednosti radioaktivnih izvora* od 9.-12. novembra 2015. godine.

PLANIRANI I REALIZOVANI PROGRAMSKI ZADACI

U okviru ispunjavanja zakonskih obaveza vezanih za politiku i strategijske dokumente Agencija je provodila Politiku u oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti usvojenu od VMBiH u junu 2012. godine i Strategiju menadžmenta radioaktivnim otpadom takođe usvojenu od strane VMBiH u decembru 2013 što se vidi iz prethodnog dijela izvještaja.

PRORAČUNSKA SREDSTVA

Odobreni budžet za 2015. godinu za Agenciju iznosio je KM 1,068.000. Ukupno utrošena sredstva do 31.12.2015. godine iznosila su KM 839.500 što predstavlja 78,6% budžeta. Sredstva isplaćena za plate i naknade iznose KM 532,823.00, tekući izdaci KM 301,692.00 a nabavka opreme KM 5,000.00. Na pojedinim budžetskim linijama imali smo planirana a neutrošena sredstva. Tako npr. neutrošeni iznos na platama i naknadama iznosi KM 117,177.38. Razlog je planirano a nerealizovano zaposlenje drugog zamijenika direktora kao i odlazak dva uposlenika u penziju početkom 2015.godine. Na budžetskoj liniji za ugovorene usluge planirana je uplata prve tranše za stavljanje u funkciju skladišta za odlaganje radioaktivnog materijala ali nije realizovano do kraja godine. Ukupan prihod od taksi Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost u 2015.godini iznosi KM 140,793.78. Ovo nije konačni iznos ukupno utrošenih sredstava pošto još uvijek plaćamo fakture iz 2015. godine do 31.01.2016. Očekujemo da će ukupno izvršenje budžeta za 2015.godinu biti oko 80%.